bejo
MORKOS

Įvairiuose leidiniuose daug rašyta apie morkas, jų agrotechniką ar naudą organizmui. Todėl šįkart norime pristatyti įdomų tyrimą. Kompanija Bejo Zaden, kurioje morkos yra viena svarbiausių daržovių, prieš kelis metus atliko pasaulinės morkų rinkos tyrimus ir kasmetinių atvirų durų dienų metu paskelbė jų rezultatus. Morkų pasėlių plotai pasaulyje iš viso užima daugiau nei vieną milijoną hektarų, o neabejotina morkų auginimo lyderė yra Kinija, kurioje kasmet išauginamas trečdalis pasaulinio morkų derliaus. Taigi...

Europa

Didžiausi morkų plotai plyti rytinėje Europos dalyje. Pagrindiniai jų augintojai – Rusija (90000 ha), Ukraina (39 000 ha) ir Lenkija (22 000 ha). Vis dėlto reikia pastebėti, jog posovietinėse šalyse daugiausia morkų auginama sodybiniuose sklypuose. Tokioms Vakarų Europos valstybėms kaip Prancūzija (13 000 ha), Vokietija (10 500 ha) ir Jungtinė Karalystė (10 100 ha) irgi tenka svarbus vaidmuo morkų auginime. Didžioji Europoje nuimto morkų derliaus dalis į rinką patenka šviežios ir supakuotos. O daugumoje šiaurinės Europos šalių apie 25% išaugintų morkų ant prekystalių patenka jau ir supjaustytos. Svarbiausia šaldytų morkų tiekėja, be jokių abejonių, yra Belgija: ne mažiau kaip 65% šioje šalyje išaugintų morkų realizuojamos užšaldytos. O Lenkija ir Vokietija gali būti vadinamos „sulčių specialistėmis“ – šiose šalyse 12-15% morkų derliaus panaudojama sultims gaminti.

Amerika

Kasmet morkų pasėlių plotai JAV sudaro 45 000 ha. Amerika jau seniai garsėja kaip „baby carrots“ (mažų morkyčių) gamintoja – stambios morkos čia pjaustomos į dalis ir nudailinamos iki patrauklaus dydžio bei formų. Apie 60% Amerikoje išaugintų morkų pasiekia pirkėjus supjaustytos griežinėliais, pagaliukais ir kt. Apie 15% derliaus panaudojama sultims gaminti, tačiau ant parduotuvių prekystalių netrūksta ir supakuotų šviežių (20%) bei šaldytų morkų (5%). Meksikos ir Centrinės Amerikos daržovių rinkoje morkos irgi stabiliai įsitvirtino. Pavyzdžiui, Meksikoje jų plotai sudaro 30 000 ha, tad šalis yra viena iš svarbių „žaidėjų“ šių daržovių auginime. Centrinės Amerikos šalyse, tokiose kaip Gvatemala, Kolumbija ir Venesuela, bendri morkų plotai užima daugiau nei 25 000 ha. Daugiausia morkų čia realizuojama šviežios, nesupakuotos, jomis prekiaujama vietos gatvių turgeliuose. Tiesa, ir šiose šalyse vis daugiau morkų patiekiama į prekybos centrus patraukliose mažose pakuotėse. Reikėtų atkreipti dėmesį į Braziliją, kurioje kasmet morkos auginamos 35 000 ha plote. Derlius dažniausiai realizuojamas prekybos centruose šviežias ir nesupakuotas.

Azija ir Australija

Azijoje morkų pasėlių plotai sudaro 415 000 ha, tad šis kontinentas yra neabejotinas jų auginimo lyderis. Kinija – stambiausia morkų augintoja, šiai kultūrai čia skiriamas 350 000 ha plotas. Kitos šalys, tokios kaip Indonezija (22 000 ha), Japonija (20 000 ha) ir Filipinai (10 000 ha), irgi ne mažiau svarbios morkų augintojos. Kinijoje, kaip ir kitose Azijos šalyse, morkos dažniausiai realizuojamos šviežios vietos turguose, bet nedidelė jų dalis (apie 5%) parduodama ir užšaldyta. Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje morkos auginamos 8 000 ha plote. Šiose šalyse išaugintos morkos dažniausiai parduodamos šviežios (40%) arba šviežios ir supakuotos (40%), o 7% morkų į prekybos vietas patenka užšaldytos.

Afrika

Marokas – bene svarbiausias morkų augintojas Šiaurės Afrikoje, morkų pasėlių plotai čia siekia apie 10 000 ha. Beveik 95% Maroke išaugintų morkų parduodamos šviežios ir nesupakuotos. Pietų Afrikoje morkos auginamos 5 500 ha plote, 10% rinkos sudaro ryšeliais parduodamos morkos, o šaldytų morkų rinkai patiekiama mažiau nei 8%.

BEJO ZADEN BV atstovė Lietuvoje:
UAB “Aista” Jonavos g. 6 - 1, Kaunas LT-44269
Tel./faks.: 8-37-332122.
Mob .tel.: 8-689-73688
El.p.: info@aista.lt

Kaimyninės rinkos: Skandinavija

Norvegija, Švedija ir Danija – trys Europos šalys laikomos viena visuma – Skandinavija. Plačiau apžvelkime šias tris šalis. Ar tikrai mes jas galime laikyti viena visuma? Ar šios trys šalys visgi labai skiriasi daržovių auginimu arba vartojimo įpročiais? Palyginkime su Lietuva.

Norvegija

Pradėsime aprašydami Norvegiją. Iš šių trijų šalių ir daržovių auginimo, ir vartojimo požiūriu Norvegija labiausiai verta dėmesio. Norvegija yra vienintelė iš šių trijų Europos šalių nepriklausanti Europos Sąjungai. 4,6 mln. gyventojų turinti Norvegija savimi rūpinasi pati. O norėdama tai nors truputį užtikrinti, šalis turi didelius importo muitus taip apsaugodama savo vidaus rinką. Santykinai didelis visuomenės klestėjimas ir nuo konkurencijos apsaugota vidaus rinka paskatino specifinių produktų poreikį. Didžiuosiuose prekybos centruose galima rasti po 10 vienetų patraukliai supakuotų „knaskerøtter“ – morkų, didumu prilygstančių mažajam rankos pirštui. Ir, atkreipkite dėmesį, ten už tai mielai sumokami 4 – 5 eurai.

Negana to yra dar ypatingesnės „smaskerøtter“ - saldžiosios morkos, kurių derlius nuimamas tik rankomis. Tiekėjas užtikrina, kad šios morkos yra dar skanesnės, nes nuimant derlių jos nepatiria smūgių ir streso. Rinkodara nuo pat pradžios! Dėkingas vartotojas tai suvalgys. Morkoms Norvegijoje skirta šiek tiek daugiau nei 1500 hektarų, iš kurių apie 50 hektarų (apie 3 %) užima ekologiniai morkų augintojų ūkiai. Dėl ilgų žiemų morkos dažniausiai sėjamos gegužės mėnesį, o derlius nuimamas trečią arba ketvirtą rugsėjo savaitę. Siekdami papildyti turimas atsargas, dauguma norvegų ūkininkų Ispanijoje arba Portugalijoje yra įkūrę savo kooperatyvus.

Švedija

Švedijoje gyvena dvigubai daugiau žmonių nei Norvegijoje - apie 9 mln. Tačiau morkų auginimui skirti pasėlių plotai nėra dvigubai didesni: viso labo 1800 hektarų, iš kurių 150 hektarų užima ekologiniai morkų augintojų ūkiai (apie 8 %). Todėl Švedijoje, priešingai nei jos kaimynėje Norvegijoje, importuojama daugiau morkų. Pirmenybė čia teikiama šviežioms morkoms. Švedijos vartotojų rinka panaši į Lietuvos. Tiek daržovių pristatymas, tiek ir pateikimas vyksta labai panašiai kaip ir mūsų šalyje. Švedai mėgsta šviežius produktus ir sąvoka „šviežias“ supranta kaip nesupakuotas daržoves. Sveriamos morkos daugeliui švedų yra „tikrai šviežios“, todėl ir didžiųjų prekybos centrų lentynose daugiau yra sveriamų morkų.

Labai svarbus yra Švedijos valdžios vaidmuo. Tai ir daržovių bei vaisių reklamos reikalai, ir labai geras mokslinių tyrimų finansavimas. Švedijoje, beje kaip ir kitose dviejose Skandinavijos šalyse, atliekama daug tyrimų, skirtų ieškoti alternatyvių kovos su bakterijomis priemonių. Taip pat Švedija išsiskiria ir tuo, kad beveik kiekvienas augintojas stengiasi turėti patarėjus auginimo klausimams. Kitose Europos šalyse dauguma augintojų taip pat naudojasi nepriklausomų konsultantų paslaugomis, tačiau Švedijoje patarėjų vaidmuo ypač didelis.

Danija

Galiausiai – Danija: 5,5 mln. gyventojų turinti ir savo dydžiu mažiausia iš trijų Skandinavijos šalių, tačiau ši, vienintelė iš šių trijų šalių besijungianti su žemynu šalis, morkų auginime lenkia kitas dvi kaimynes. Bendras pasėlių plotas – 2000 hektarų. Neįprastai didelis yra ekologiškų ūkių kiekis: ne mažiau nei 500 hektarų (25%) bendro pasėlių ploto naudoja ekologiniai ūkiai. Tačiau tai gal ir nėra labai neįprasta. Danai yra tikri daržovių mėgėjai ir supranta, ką jie valgo. Tuo rūpinasi ir vyriausybė. Ji skiria ypač daug energijos reklamai apie sveiką mitybą.

Danijoje auginamos panašių rūšių morkos kaip ir Lietuvoje. Ankstyvesniam derliui dažniausia Nairobi, o sandėliavimui skirtų morkų daugiausia auginama Nerac veislės. Švedijoje populiariausios morkų veislės taip pat yra Nairobi ir Nerac. Ir tik Norvegija išsiskiria auginamų morkų veislėmis. Norvegijoje pirmenybė teikiama kiek plonesnėms ir ilgesnėms morkoms, tokioms kaip Namdal ir Nominator. Kaip ir Norvegijoje, Danijoje taip pat pradeda populiarėti saldžiosios morkos. Augintojai irgi ieško galimybių kuo nors išsiskirti. Tačiau taip toli, kaip norvegai, danai šioje srityje nėra pažengę, nes jų pragyvenimo lygis yra šiek tiek žemesnis nei norvegų.

Morkos

Daucus carota L.

Morkų tipai

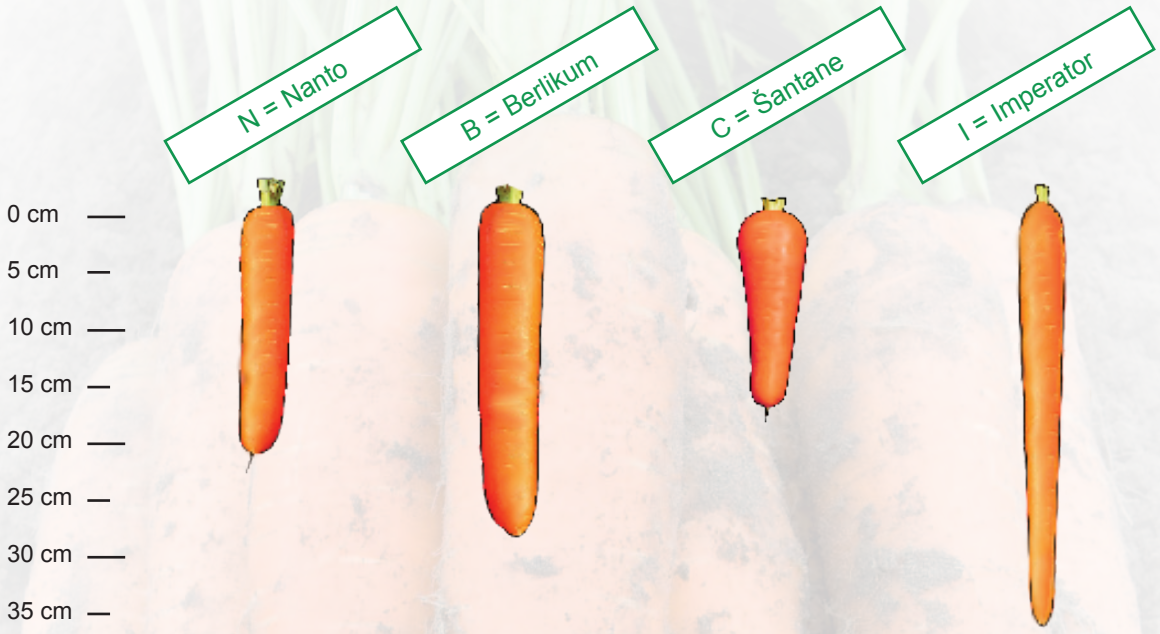

Nanto tipo. Šakniavaisiai taisyklingos cilindro formos, buku galu, 15 – 22 cm ilgio, 18 – 40 mm skersmens. Tai labiausiai pasaulyje paplitęs morkų tipas užimantis apie 50 procentų rinkos. Nanto tipo morkos auginamos visame pasaulyje, populiariausios Europoje.

Šantane (angl. Chantenay) tipo. Šakniavaisiai kūgiškos formos, buku galu, 10 – 25 cm ilgio, 25 – 60 mm skersmens. Morkos išsiskiria saldžiu, išraiškingu skoniu, tačiau minkštimas, jo tekstūra yra rupesnė, šiurkštesnė nei kitų tipų morkų. Šantene tipo morkos auginamos visame pasaulyje, ypač populiarios Rytų Europoje, Azijoje ir Pietų Amerikoje.

Berlikum tipo. Šakniavaisiai stambūs, cilindriški, į galą nežymiai smailėjantys, 20 – 35 cm ilgio, 25 – 45 mm skersmens. Berlikum tipo morkos auginamos visame pasaulyje.

Imperator tipo. Šakniavaisiai ilgi ir ploni, ryškios spalvos. Šio tipo morkos daugiausia auginamos Šiaurės Amerikoje ir skirtos gaminti ten ypač populiarioms “cut & pill” morkoms. Tai cilindriški morkų gabaliukai, kurių ilgis apie 5 cm, o skersmuo 1,5 cm. Reikia, kad šiam tikslui skirtos morkas, nupjovus viršūnėlę, būtų galima supjaustyti į 3 vienodo ilgumo šaknies galiukus. Šiuos reikalavimus ir atitinka Imperator tipo morkos.

Ankstyvos Nanto tipo morkos

Napoli F1

Ankstyvos morkos skirtos pačiam ankstyviausiam derliui lauke ir šiltnamiuose bei derliui parduodamam ryšeliais. Šios morkos dėl savo ankstyvumo ir skonio jau daug metų yra vienos populiariausių tarp daržininkų mėgėjų visoje Europoje. Greitai auga ir esant žemesnei temperatūrai. Pirmąjį derlių galima pradėti rauti jau po 60 dienų. Šakniavaisiai anksti įgyja būdingą vidaus ir išorės spalvą, cilindro formą ir saldų skonį. Didelis karotino kiekis. Dėl tvirtų, trumpų lapų lengva surišti į ryšelius. Dėka sveikos ir stiprios lapijos tinka mechaniniam derliaus nuėmimui. Vasarą galima šakniavaisius parduoti nupjovus lapus. Ilgas derliaus nuėmimo laikotarpis, šakniavaisiai nelinkę trūkinėti.

Nominator F1

Nanto tipo morkos ankstyvumu panašios į seniai žinomą ir populiarią veislę Napoli F1. Šakniavaisiai labai anksti įgyja ryškią spalvą ir saldų skonį, o trumpi ir stiprūs lapai leidžia juos lengvai surišti į ryšelius. Idealiai tinka pačiam ankstyviausiam derliui ryšeliuose, tačiau nesibaiminant derlių galima nuimti ir vasaros metu, nes derliaus nuėmimo laikotarpis yra ilgas, morkos nelinkę trūkinėti, nepraranda skonio ir išvaizdos. Visiškai subręsta maždaug po 3 mėnesių nuo sėjos. Rekomenduojama auginti lengvose, gerai įdirbtose dirvose.

Nominator F1

Morkos

Daucus carota L.

Norwich F1

Ankstyvos Nanto tipo morkos. Šakniavaisiai vidutinio ilgio, cilindro formos, labai lygūs, ryškios spalvos, skanūs. Lapija kompaktiška, tiesi. Ši veislė labai pasiteisino tuose regionuose, kur praktikuojama rudeninė sėja.

Namdal F1

Ankstyvos Nanto tipo morkos, kurias galima auginti tiek pačiam ankstyviausiam, tiek vasaros derliui. Auginant derliui ryšeliais, pradeda derėti iškart po pačių ankstyviausių veislių, o produkcija būna puikios kokybės prilygstanti vėlyvoms veislėms. Šakniavaisiai lygūs, cilindro formos, buku galu, sodrios spalvos, atsparūs trūkinėjimams. Tinka plauti ir pakuoti. Lapai tvirti, statūs, ne itin jautrūs grybinėms ir bakterinėms ligoms, todėl vasarą derlių galima nuimti mechanizuotai. Rekomenduojame išbandyti šią veislę, auginant produkciją labai reikliems vartotojams.

Norwalk F1

Ankstyva hibridinė veislė skirta tiek ryšelių, tiek ankstyvajam šakniavaisių derliui. Morkos cilindro formos, buku galu, priklausomai nuo pasėlio tankumo gali būti trumpos arba vidutinio ilgumo. Sukaupia daug cukraus ir karotino. Derliaus nuėmimo laikotarpis gana ilgas, subrendę morkos kelias savaites gali stovėti dirvoje neprarasdamos kokybės. Lapija kompaktiška, stati, tvirta.

Norwich F1

Norwalk F1

Namdal F1

Pavadinimas	Tipas	Augimo trukmė dienomis	Sėklų kiekis (mln./ha)	Sėjos, derliaus nuėmimo ir sandėliavimo laikas											
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ankstyvos morkos															
Napoli F1	N	90	0,7 - 1,4												
Nominator F1	N	95	0,8 - 1,4												
Norwich F1	N	96	0,8 - 1,4												
Namdal F1	N	97	0,8 - 1,4												
Norwalk F1	N	98	0,8 - 1,4												

Morkų tipus žiūrėti lentelėje 6 psl. *- sėjimas šiltnamiuose* *- sėja* *- derliaus nuėmimas* *- sandėliavimas*

Morkos

Daucus carota L.

Vidutinio ankstyvumo Nanto tipo morkos

Nigel F1

Vidutinio ankstyvumo universalios paskirties Nanto tipo morkos. Šakniavaisiai cilindro formos, patrauklios spalvos, atsparūs trūkinėjimams, išsiskiria sultingumu ir saldumu. Formuojasi greitai, sparčiai priauga svorio. Tinka perdirbimui griežinėliais ir užšaldymui. Nuplautos morkos ilgai išsaugo gražią blizgančią spalvą. Tinka mechanizuotam derliaus nuėmimui, nes lapija tvirta, stipriai laikosi prie šaknies. Tai veislė tapusi standartu vidutinio ankstyvumo Nanto tipo morkų grupėje. Sėjos ankstyvumą rekomenduojama tikslinti pagal derliaus paskirtį. Vėlesnės sėjos derlius puikiai tinka ilgam sandėliavimui.

Newcastle F1

Newcastle F1

Vidutinio ankstyvumo morkos ypač atsparios trūkinėjimams. Šakniavaisiai cilindro formos, buku galiuku, lygūs, idealiai tinka plovimui ir pakavimui į smulkias pakuotes (1 kg polietileninius maišelius, dėžutes ir pan.). Derliaus nuėmimo laikotarpis ilgas, subrendę morkos kelias savaites gali stovėti dirvoje neprarasdamos kokybės. Vėlesnės sėjos derlius tinka sandėliavimui.

Nairobi F1

Vidutinio ankstyvumo Nanto tipo morkos. Šakniavaisiai sodrios spalvos, lygūs, cilindro formos, nežymiai smailėjančiu galiuku, šiek tiek trumpesni nei standartinis Nanto tipo morkų ilgis. Ypač atsparūs mechaniniams pažeidimams ir trūkinėjimui. Puikus, saldus skonis išliekantis net ir po ilgo sandėliavimo. Išskirtinis bruožas – didžiausia pirmos klasės morkų išeiga. Šiuo metu tai populiariausios plovimo ir pakavimo į nedideles pakuotes morkos Didžiojoje Britanijoje ir Izraelyje. Rekomenduojama auginti lengvesnėse dirvose.

Napa F1

Morkos išvestos sukryžminus Nanto tipo liniją su amerikietiškąja Imperator. Šakniavaisiai cilindro formos, ilgi, lygūs, intensyvios ir ryškios spalvos, labai vienodi savo forma ir dydžiu. Morkos formuojasi ir auga greitai. Didelis beta karotino kiekis. Puikiai tinka pardavimui ryšeliais, taip pat galima plauti ir pakuoti į polietileno maišelius bei perdirbti griežinėliais. Idealiai tinka perdirbimui užšaldant. Morkos nereiklios dirvožemiui, tačiau dirvą rekomenduojama įdirbti giliai ir suformuoti vagas (lysves). Napa F1 išsiskiria dideliu atsparumu lapų ligoms ypač tikrajai miltligei (*Erysiphe heraclei*) ir alternariozei. Morkos auginamos pagrindiniam derliui ir sandėliavimui. Sėti rekomenduojama antroje gegužės pusėje.

Vidutinio vėlyvumo Nanto tipo morkos

Naval F1

Vidutinio vėlyvumo Nanto tipo morkos skirtos auginti kontinentinio klimato sąlygomis (didelė paros ir metų temperatūrų amplitudė, nedidelis kritulių kiekis, mišrūs metų laikai). Veislės skirtos kontinentiniam klimatui yra ypač pakančios drėgmės trūkumui ir aukštoms temperatūroms bei atsparios bakterinėms ligoms. Naval F1 išsiskiria ypač dideliu atsparumu tikrajai miltligei (*Erysiphe heraclei*). Šakniavaisiai lygūs ir labai vienodi, cilindro formos, buku galu. Subrendę morkos būna 22 – 25 cm ilgio, tinka plovimui ir pakavimui. Lapija tvirta, stati, tamsiai žalios spalvos, atspari ligoms, stipriai laikosi prie šaknies. Puikus balansas tarp lapų ir šakniavaisio ilgio. Esant poreikiui morkas galima parduoti ir ryšeliais. Šiek tiek vėlesnės sėjos derlius puikiai tinka sandėliavimui.

Nirim F1

Vidutinio vėlyvumo Nanto tipo morkos išsiskiriančios savo derlingumu. Šakniavaisiai cilindro formos, ilgi ir lygūs, sodrios išorinės ir vidinės spalvos, maža, plona vidine šerdimi, sultingi. Formuojasi greitai, sparčiai priauga svorio. Tinka perdirbimui užšaldant. Lapai sveiki, tvirti, derlių galima nuimti mechanizuotai. Vėlesnės sėjos derlius puikiai tinka sandėliavimui.

Nevis F1

Universalios paskirties Nanto tipo morkos. Šakniavaisiai cilindro formos, ilgi, lygūs, sodrios spalvos, išsiskiria kokybe. Didelė sulčių išeiga. Tinka plovimui ir pakavimui. Vėlesnės sėjos derlius puikiai tinka sandėliavimui. Lapija tvirta, vešli, atspari ligoms ypač alternariozei. Rekomenduojama auginti lengvesnėse dirvose. Išskirtinis šios veislės bruožas – didžiausia pirmos klasės morkų išeiga.

Nevis F1

Morkos

Daucus carota L.

Newhall F1

Universali vidutinio vėlyvumo hibridinė veislė išsiskirianti ypač kokybiška produkcija. Šakniavaisiai cilindro formos, buku galu, ypač lygūs ir glotnūs, sodrios spalvos, sukaupia daug cukraus. Nelinkę peraugti, dažniausiai morkų ilgis neviršija 24 cm. Tinka plovimui, sulčių spaudimui ir perdirbimui griežinėliais. Derliaus nuėmimo laikotarpis ilgas, subrendę morkos kelias savaites gali stovėti dirvoje neprarasdamos kokybės. Puikiai tinka sandėliavimui. Lapija vešli, tvirta, atspari grybinėms ir bakterinėms ligoms.

Nectar F1

Hibridinė veislė ypač tinkama auginti sausomis, karštomis vasaromis. Labai derlinga. Labai geras atsparumas grybelių sukeliamoms ligoms, alternariozei, taip pat *Xantomonas* rūšies bakterijoms. Atsižvelgiant į tokį atsparumą, rekomenduojama auginti ekologiniuose ūkiuose. Šakniavaisiai ilgi, stori, cilindro formos, sodrios spalvos, labai saldūs ir sultingi. Nemėsta drėgmės pertekliaus ir užmirkusių dirvų. Gerai auga lengvose dirvose. Rekomenduojama auginti šviežiam vartojimui ir laikymui, taip pat sultims spausti. Dėmesio: galima užsisakyti ir sertifikuotų ekologiškų sėklų.

Nectar F1

Pavadinimas	Tipas	Augimo trukmė dienomis	Sėklų kiekis (mln./ha)	Sėjos, derliaus nuėmimo ir sandėliavimo laikas											
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Vidutinio ankstyvumo morkos															
Nigel F1	N	110	1,0 - 1,5												
Newcastle F1	N	110	1,0 - 1,4												
Nairobi F1	N	112	1,0 - 1,4												
Napa F1	N	115	1,1 - 1,4												
Vidutinio vėlyvumo morkos															
Naval F1	N	116	1,1 - 1,3												
Nirim F1	N	117	1,1 - 1,4												
Nevis F1	N	118	1,0 - 1,5												
Newhall F1	N	118	1,1 - 1,4												
Nectar F1	N/B	120	1,1 - 1,2												

Morkų tipus žiūrėti lentelėje 6 psl. *- sėja* *- derliaus nuėmimas* *- sandėliavimas*

Morkos

Daucus carota L.

Vėlyvos Nanto tipo morkos

Nipomo F1

Vėlyva hibridinė veislė išsiskirianti savo derlingumu. Šioje veislėje firmai Bejo pavyko sutelkti daug teigiamų savybių, tokių kaip šakniavaisių lygumas, ryški spalva bei geresnis lapų atsparumas grybinėms ir bakterinėms ligoms. Šakniavaisiai išsiskiria patrauklia prekine išvaizda, vienodu didumu. Morkos ypač atsparios mechaniniams pažeidimams, puikiai atrodo nuplautos ir ilgai išsaugo gražią spalvą. Auga giliai dirvoje, neturi polinkio „išlipti“ į paviršių. Sunkiose dirvose morkos nesutrumpėja. Tinka ilgam laikymui. Gerai tinka mechanizuotam derliaus nuėmimui. Dėmesio: galima užsisakyti ir sertifikuotų ekologiškų sėklų.

Nerac F1

Morkos rekomenduojamos ūkininkams, kurie nori patenkinti šviežių daržovių rinką žiemos ir pavasario laikotarpiu. Šakniavaisiai gražios cilindro formos, vienodo didumo, ilgi, skanūs, sultingi ir saldūs, ypač atsparūs pažeidimams mechaninio derliaus nuėmimo, morkų plovimo ir pakavimo metu. Nuimant derlių mechanizuotai, nuostoliai būna minimalūs. Šakniavaisiai, krisdami į dėžes nesutrūkinėja, o lapai yra pakankamai stiprūs, kad raunant neatitrūktų nuo šakniavaisio. Puikiai sandėliuojasi. Ilgai sandėliuojamų morkų kokybė nepablogėja, jos išsaugo šviežumą, spalvą ir skonį. Morkos gražiai atrodo nuplautos, ilgai išsaugo gražią blizgančią spalvą. Ši veislė priskiriama derlingiausioms Nanto grupėje. Nerac F1 jau daug metų Lietuvoje ir Vakarų Europos šalyse yra viena populiariausių veislių šviežių morkų rinkoje po ilgo sandėliavimo.

Nerac F1

Niland F1

Niland F1

Vėlyvos Nanto tipo morkos, kurių paskirtis labai panaši į Nerac F1. Šakniavaisiai šiek tiek ilgesni nei Nerac F1 morkų, lygūs, labai vienodi. Lapai vešlesni, statūs, tvirtai laikosi prie šaknies. Derliaus nuėmimo laikotarpis ilgas, subrendę morkos kelias savaites gali stovėti dirvoje neprarasdamos kokybės. Morkos atsparios trūkinėjimui ir pažeidimams derliaus nuėmimo, plovimo ir pakavimo metu. Plautos morkos išsiskiria savo lygumu, glotnumu ir ilgai išsaugo gražią spalvą. Veislė gerai toleruoja didesnį pasėlio tankumą. Rekomenduojama stambiems ūkiams, kurie yra visiškai mechanizavę gamybos ciklą.

Narbonne F1

Seniai žinoma, labai populiari, universali hibridinė veislė. Galima auginti ir šviežių daržovių rinkai, ir ilgam sandėliavimui, ir perdirbimui griežinėliais bei sultims. Šakniavaisiai labai vienodi savo forma ir dydžiu, cilindro formos, lygūs, intensyvios išorinės ir vidinės spalvos, saldūs ir sultingi. Sukaupia daug karotino. Lapija tvirta, atspari ligoms. Derlių galima nuimti mechanizuotai. Morkos labai atsparios lūžinėjimui, todėl po derliaus nuėmimo bendros produkcijos išeiga visad būna didesnė.

Pavadinimas	Tipas	Augimo trukmė dienomis	Sėklų kiekis (mln./ha)	Sėjos, derliaus nuėmimo ir sandėliavimo laikas											
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Vėlyvos morkos															
Nipomo F1	N	127	1,0 - 1,4												
Nerac F1	N	130	1,0 - 1,4												
Niland F1	N	131	1,0 - 1,4												
Narbonne F1	N	135	1,2 - 1,4												

Morkų tipus žiūrėti lentelėje 6 psl. - *sėja* - *derliaus nuėmimas* - *sandėliavimas*

Morkos

Daucus carota L.

Berlikum tipo morkos

Niagara F1
Labai derlinga Nanto/Berlikum tipo hibridinė veislė. Šakniavaisiai auga greitai, yra ilgi, stori, cilindro formos, lygūs, sodrios spalvos. Tinka plovimui, ilgai išsaugo gražią blizgančią spalvą. Morkos atsparios lūžinėjimui mechaninio derliaus nuėmimo metu. Gerai pakelia drėgmės trūkumą bei sausas, karštas vasaras. Esant poreikiui derlių galima pradėti rauti anksti ir parduoti ryšeliais, nes šakniavaisiai susiformuoja greitai, anksti įgyja būdingą spalvą ir sparčiai auga. Veislė nereikli dirvožemiui.

Nayarit F1
Nauja Nanto/Berlikum tipo hibridinė veislė. Šakniavaisiai cilindro formos, labai lygūs, sodrios spalvos. Sukaupia daug cukraus, karotino ir mineralinių medžiagų. Veislė išvesta auginti kontinentinio klimato sąlygomis, gerai pakelia laikiną drėgmės trūkumą bei aukštą oro temperatūrą. Lapija tvirta, stipri, atspari alternariozei ir cerkosporozei. Veislė universali, plačios paskirties. Galima auginti pardavimui ryšeliais ar vasaros derliui, taip pat tinka ir vėlyvai sėjai, o rudeninis derlius puikiai išsilaiko ilgiau sandėliuojamas.

Nayarit F1

Bersky F1
Derlinga Berlikum tipo hibridinė veislė. Šakniavaisiai ilgi, cilindro formos, gražios spalvos. Sukaupia daug cukraus ir karotino. Palyginti didelis sausųjų medžiagų kiekis. Gerai pakelia sausas ir karštas vasaras. Lapai tamsiai žalios spalvos, stiprūs, statūs. Labai gerai tinka mechanizuotam derliaus nuėmimui. Morkos naudojamos šviežiam vartojimui ir perdirbimui. Tinka ilgesniam sandėliavimui.

Basel F1
Berlikum tipo hibridinė veislė. Šakniavaisiai greitai auga, yra ilgi, stambūs, cilindro formos, lygūs, sodrios ir tolygios spalvos, atsparūs pažeidimams, kai derlius nuimamas mechanizuotai. Lapija vešli, tvirta, atspari ligoms. Vėlesnės sėjos derlius tinka ilgesniam sandėliavimui.

Baltimore F1

Baltimore F1
Viena naujausių Berlikum tipo hibridinių veislių, anksčiau buvusių populiarių morkų Nandrin F1 atitikmuo. Priskiriama pačioms ankstyviausioms šio tipo morkoms. Gali būti auginama pirmųjų šviežių morkų derliui ar ankstyvajam pardavimui dideliais ryšeliais. Šakniavaisiai užauga dideli, sultingi ir intensyvios spalvos, todėl taip pat šias morkas rekomenduojama auginti ir salotų gamybai bei sultims spausti. Auga labai greitai ir intensyviai, tad galima auginti ir kaip antrąjį derlių, sėjant birželio pradžioje. Vėlesnės sėjos derlius tinka ilgesniam sandėliavimui. Išaugina stiprius, sveikus, tamsiai žalius lapus, kurie itin atsparūs grybelių ir bakterijų sukeliamoms ligoms. Puikiai prisitaiko prie įvairių tipų dirvožemio.

Basel F1

Morkos

Daucus carota L.

Berlikum tipo morkos

Berlin F1

Belgrado F1

Vidutinio ankstyvumo, labai derlingos Berlikum tipo morkos. Žinomų morkų Bangor F1 tipo hibridinė veislė. Labai greitai auga. Šakniavaisiai cilindro formos, į galą nežymiai suplonėjantys, ilgi ir stambūs, labai skanūs. Šerdis nedidelė. Puiki spalva ir skonis. Labai tinka sultims, šviežioms salotoms, o pasėjus anksti – pardavimui ryšeliais. Stiprūs, sveiki lapai atsparūs cerkosporozei, alternariozei bei bakterijų sukeliamoms ligoms. Vėlesnės sėjos derlius tinka 3 – 4 mėnesių sandėliavimui.

Berlin F1

Nauja vidutinio ankstyvumo Berlikum tipo hibridinė veislė. Tai populiarių morkų Bangor F1 analogas tinkamas ilgam sandėliavimui. Šakniavaisiai cilindro formos, ilgi ir stambūs (daugiau nei 200 g.), sultingi, saldūs, ryškios spalvos. Rekomenduojama sulčių gamybai rudens – žiemos metu. Taip pat tinka šviežioms salotoms gaminti. Vėlesnės sėjos derlius puikiai sandėliuojasi.

Belgrado F1

Bangor F1

Universalios paskirties nepaprastai derlinga Berlikum tipo hibridinė veislė. Galima auginti ankstyvajam derliui, nes auga labai greitai ir intensyviai. Auginant ankstyvajam derliui, rekomenduojama sumažinti sėklų kiekį ir sėti rečiau. Ilgus, cilindro formos, gražios spalvos šakniavaisius galima naudoti sulčių gamybai. Šakniavaisiai turi būdingą ilgą, vos įžiūrimą šerdį, yra atsparūs pažeidimams ir lūžinėjimui. Lapai vešlūs, tvirti, atsparūs ligoms. Daugelis morkų augintojų teikia šiai veislei pirmenybę, nes morkas galima auginti ir perdirbimui, ir šviežių daržovių rinkai, o derlius gali viršyti 100 t/ha. Rudens derliui ir laikymui skirtas Bangor F1 morkas reikia sėti nuo gegužės 20 iki birželio 10 d. Dėmesio: galima užsisakyti ir sertifikuotų ekologiškų sėklų.

Pavadinimas	Tipas	Augimo trukmė dienomis	Sėklų kiekis (mln./ha)	Sėjos, derliaus nuėmimo ir sandėliavimo laikas											
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Niagara F1	N/B	100	0,8 - 1,2												
Nayarit F1	N/B	101	1,0 - 1,2												
Baltimore F1	B	103	0,9 - 1,1												
Bersky F1	B	105	0,8 - 1,2												
Basel F1	B	108	0,8 - 1,1												
Bangor F1	B	110	0,8 - 1,4												
Belgrado F1	B	111	0,8 - 1,2												
Berlin F1	B	113	0,8 - 1,2												

Morkų tipus žiūrėti lentelėje 6 psl. *- sėjimas šiltnamiuose* *- sėja* *- derliaus nuėmimas* *- sandėliavimas*

Morkos

Daucus carota L.

Šantane tipo morkos

Cupar F1

Cupar F1

Universali hibridinė veislė išsiskirianti derlingumu. Sėjant tankiai, suformuoja smulkesnes morkas skirtas šviežiam vartojimui, o sumažinus sėklų kiekį ir sėjant retai, morkos užauga didelės, skirtos perdirbimui. Šakniavaisiai vienodo didumo, lygūs, puikios spalvos, skanūs ir sultingi, sukaupia daug cukraus. Tinka ilgam laikymui ir perdirbimui (sultys, šaldymas). Veislė nereikli dirvožemiui.

Canada F1

Viena populiariausių Šantane tipo hibridinių veislių. Morkos ryškios spalvos, labai saldžios ir sultingos, daugiausia naudojamos perdirbimui – sulčių ir tyrelių gamybai. Tinka ir užšaldymui. Šakniavaisiai lygūs, tolygios spalvos, viršus nelinkęs pažaliuoti. Morkos gali užaugti iki 500 g svorio, o derlius siekti 120 t/ha. Kūgio forma leidžia iki minimumo sumažinti nuostolius skutant mechaniniu būdu. Lapai stiprūs, vešlūs, atsparūs alternariozei. Veislė nereikli dirvožemiui, morkos gerai auga ir sunkiose dirvose. Nors veislė vėlyva, tačiau pasėjus anksti pavasarį, derlių galima imti jau rugpjūčio pabaigoje.

Canterbury F1

Nauja Canada F1 tipo hibridinė veislė. Šakniavaisiai ryškios spalvos, lygūs, vienodi savo forma ir dydžiu, sukaupia daug karotino. Tinka plovimui ir pakavimui. Lapija vešli, tvirtai laikosi prie šaknies, atspari alternariozei ir cerkosporozei.

Pavadinimas	Tipas	Augimo trukmė dienomis	Sėklų kiekis (mln./ha)	Sėjos, derliaus nuėmimo ir sandėliavimo laikas											
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Cupar F1	C	130	0,8 - 1,0												
Canada F1	C	135	0,8 - 1,0												
Canterbury F1	C	137	0,8 - 1,0												

Morkų tipus žiūrėti lentelėje 6 psl. *- sėja* *- derliaus nuėmimas* *- sandėliavimas*

Morkos

Daucus carota L.

Įvairių atspalvių morkos

Rainbow F1

Nanto tipo hibridinė veislė pereinančių spalvų šakniavaisiais. Morkos šiek tiek kūgiškos formos, ilgos. Jų spalva – tai visi atspalviai, nuo baltos spalvos pereinantys per geltoną iki oranžinės ir gelsvai rausvos. Tvirtus, sveikus lapus lengva surišti į ryšelius. Rekomenduojama auginti derliui ryšeliais, siekiant paįvairinti labai reiklią rinką. Dėl gana trumpo vegetacijos laikotarpio galima auginti tiek vasaros, tiek rudens derliui. Sandėliuojasi kelis mėnesius.

White Satin F1

Nanto tipo hibridinė veislė baltos spalvos šakniavaisiais. Morkos šiek tiek kūgiškos formos, ilgos, lygios, gaivaus skonio, sultingos. Tinka tiek šviežiam vartojimui, tiek perdirbimui. Dėka tvirtų, sveikų lapų derlių galima parduoti ryšeliais. Dirva turėtų būti giliai ir gerai įdirbta, nes morkos užauga gan ilgos.

Purple Haze F1

Nanto tipo hibridinė veislė labai įspūdingos ir originalios išvaizdos. Šakniavaisiai ilgi, šiek tiek kūgiški, tamsios purpurinės spalvos, šerdis oranžinė, skonis būdingas morkoms. Violetinės spalvos morkose yra mėlynai violetinis pigmentas iš pigmentų klasės vadinamos antocianinais. Šie pigmentai veikia kaip antioksidantai saugantys organizmą nuo žalingo laisvųjų radikalų poveikio, taip pat padeda užkirsti kelią širdies ligoms, lėtina kraujo krešėjimą. Tai gera žaliava natūraliems maistiniams dažikliams gaminti. Taip pat rekomenduojama užšaldymui griežinėliais ir, dėka dekoratyvios išvaizdos, salotų spalvos paįvairinimui. Dėmesio: ši veislė mažiau atspari grybinėms ligoms, tad priežiūra turi būti gerokai intensyvesnė.

Mello Yello F1

Labai derlinga Nanto/Berlikum tipo hibridinė veislė ilgais geltonais šakniavaisiais. Geltonose morkose yra ksantofilų grupės pigmento liuteino, kuris saugo mūsų akis nuo ultravioletinių spindulių. Tai pigmentas panašus į beta karotiną, tik beta karotinas morkoms suteikia oranžinę spalvą, o liuteinas - geltoną. Morkos šiek tiek kūgiškos, vienodo didumo, lygios, tolygios spalvos. Tinka tiek šviežiam vartojimui, tiek perdirbimui. Pasėjus anksti, morkas galima parduoti ryšeliais. O pasėjus gegužės pabaigoje - birželio pradžioje apie 1,5 mln. sėklų/ha tankumu, tinka perdirbimui griežinėliais. Intensyvią geltoną spalvą morkos įgyja rudenį. Sandėliuojasi trumpai, geriau saugyklose, šaldytuvuose. Lapija tvirta ir vešli, atspari grybinėms ir bakterinėms ligoms. Priklausomai nuo sėjos tankumo, vegetacijos laikotarpis trunka 115-130 dienų.

Mello Yello F1

White Satin F1

Pavadinimas	Tipas	Augimo trukmė dienomis	Sėklų kiekis (mln./ha)	Sėjos, derliaus nuėmimo ir sandėliavimo laikas											
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Purple Haze F1	N	95	1,0 - 1,4												
White Satin F1	N	95	1,0 - 1,4												
Rainbow F1	N	95	1,0 - 1,4												
Mello Yello F1	N/B	115	0,8 - 1,2												

Morkų tipus žiūrėti lentelėje 6 psl. *- sėja* *- derliaus nuėmimas* *- sandėliavimas*

Morkos

Daucus carota L.

Veislės

NANTO 5 - SAMSON

Gerai žinoma, patikima, vidutinio ankstyvumo Nanto tipo veislė. Šakniavaisiai cilindro formos, buku galiuku, silpnai išreikšta šerdimi, ryškios išorinės ir vidinės spalvos, vidutiniškai 16 – 20 cm ilgio ir 100 – 150 g svorio, saldūs. Palyginti didelis sausųjų medžiagų kiekis. Tinka šviežiam vartojimui, perdirbimui ir ilgesniam sandėliavimui. Augimo trukmė – 112 dienų. Dėmesio: sėklos parduodamos pakuotėse po 50 g ir 500 g, hektarui apsėti reikia 1,5 – 1,8 kg sėklų.

BERLICUM 2 - ROMOSA

Derlinga vidutinio vėlyvumo Berlikum tipo veislė skirta rudens derliui. Šakniavaisiai stambūs, cilindro formos, buku galiuku, lygūs, saldūs. Puiki ryškiai vidinė ir išorės spalva. Morkos stambios, tvirtos, netrūkinėja ir nelūžinėja. Tinka ilgam sandėliavimui. Puikiai prisitaiko prie įvairių tipų dirvožemio. Augimo trukmė – 127 dienos. Dėmesio: sėklos parduodamos pakuotėse po 50 g ir 500 g, hektarui apsėti reikia 1,3 – 1,6 kg sėklų.

© UAB "Aista"
Visos teisės saugomos. Šios medžiagos negalima perspausdinti arba kopijuoti nei visos, nei dalimis, negavus raštiško UAB "Aista" leidimo. Leidinyje panaudota informacija iš Bejo Zaden B.V. žurnalo "Möhren Magazin". Iliustracijos © Bejo Zaden B.V.

Nemokamas reklaminis leidinys.

BEJO ZADEN BV atstovė Lietuvoje:
UAB “Aista” Jonavos g. 6 - 1, Kaunas LT-44269
Tel./faks.: 8-37-332122.
Mob .tel.: 8-689-73688
El.p.: info@aista.lt